

VILNIAUS SENAMIESČIO PATARIAMOJI TARYBA

PROTOKOLAS Nr. 4

2026 m. gegužės 27 d.

Nuotolinis posėdis įvyko 2026-05-27 10.00 val.

Dalyvavo (11 Patariamąsios tarybos narių ir Tarybos sekretorė):

Donata Kabelkė – Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Kultūros paveldo apsaugos skyriaus vedėja (Tarybos pirmininkė);

Evilin Lubienė – Savivaldybės Miesto aplinkos skyriaus patarėja;

Jurgita Justynovič – Savivaldybės įmonės „Vilniaus miesto būstas“ Teisės grupės vadovė;

Juozapas Blažiūnas – VšĮ Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūros direktorius;

Renata Vaičekonytė-Kepežinskienė – Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos Sekretoriato paveldo programų vadovė;

Irena Kliobavičiūtė – Lietuvos architektų rūmų tarybos narė;

Augis Gučas – Lietuvos restauratorių sąjungos atstovas;

Mindaugas Klovas – Lietuvos istorijos instituto Miestų tyrimo skyriaus vedėjas;

Sigita Bugenienė – Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Kultūros paveldo politikos grupės vyresnioji patarėja, Nacionalinė UNESCO kultūros paveldo koordinatorė;

Daiva Matusevičė – Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios atstovė;

Gintaras Sungaila – Visuotinio patriarchyto egzarchyto Lietuvoje kunigas;

Jūratė Raugalienė – VšĮ Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūros vyr. specialistė (posėdžio sekretorė).

DARBOTVARKĖ:

1. Darbotvarkės aptarimas, Patariamąsios tarybos narių siūlomi klausimai.
2. Apžvalga, kaip plano prioritetinių veiklų įgyvendinimas pasistūmėjo nuo kovo mėnesio.

Posėdį vedė Tarybos pirmininkė Donata Kabelkė.

1. SVARSTYTA: darbotvarkės aptarimas, Patariamąsios tarybos narių siūlomi klausimai.

D. Kabelkė paklausė, ar Patariamąsios tarybos nariai siūlo aptarti kokius nors papildomus klausimus.
R. Vaičekonytė-Kepežinskienė paprašė: 1) informuoti, kas iš Savivaldybės vyks į UNESCO Pasaulio paveldo komiteto sesiją P. Korėjoje. R. Vaičekonytė-Kepežinskienė pasidžiaugė, kad J. Blažiūnas buvo vienintelis iš Lietuvos pasaulio paveldo valdytojų atrinktas dalyvauti šioje sesijoje, būtų svarbu žinoti, ar jis ketina dalyvauti; 2) supažinti su Didžiosios sinagogos teritorijos tvarkymo eiga; 3) informuoti dėl Vilniaus koncertų ir sporto rūmų pastato likimo.

1. NUTARTA: apsvarstyti R. Vaičekonytės-Kepežinskienės pasiūlytus klausimus.

2. SVARSTYTA:

2.1. Apžvalga, kaip plano prioritetinių veiklų įgyvendinimas pasistūmėjo nuo kovo mėnesio.

J. Blažiūnas informavo apie atliktus darbus. Vadovaujantis Patariamiosios tarybos posėdžio protokolu Nr. 3, Vilniaus miesto savivaldybės administracijai išsiųsti raštai „Dėl religinių bendruomenių kilnojamojo ir nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir maldos namų aplinkos tvarkybos“ (2026-05-13 d.) ir „Dėl religinių bendruomenių įtraukimo į projektų svarstymą“ (2026-05-15 d.), Kultūros paveldo departamentui ir UAB „Vilniaus vystymo kompanija“ „Dėl Vilniaus specialiajame plane numatytų neišlikusių objektų atstatymo ar/ir atkūrimo“ (2026-05-12 d.), Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai „Dėl poreikio nustatyti aiškius kriterijus vykdant poveikio paveldui vertinimą“ (2026-05-13 d.), Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčiai, Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčiai, Lietuvos graikų apeigų katalikų bažnyčiai, Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenei „Dėl kvietimo religinėms bendruomenėms“ (2026-05-19 d.). Visi raštai gauti ir užregistruoti, bet atsakymų kol kas nėra (išskyrus Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenės atsakymą, kuriame prašoma dar patikslinti kvietimą).

Atnaujintos VSAA funkcijos rengiamos, greitai bus pateiktos Patariamiosios tarybos nariams. VSAA parengta programa „Vilniaus istorinis centras: interpretacija, komunikacija ir sąmoningumo didinimas“ išsiųsta D. Kabelkei, R. Vaičekonytei – Kepežinskienei ir S. Bugenienei, gautos pastabos ir pasiūlymai iš D. Kabelkės ir R. Vaičekonytės – Kepežinskienės; iš S. Bugenienės atsakymas dar negautas. „Vilniaus senamiesčio dialogo platformos“ problema yra ta, kad kai norim pakviesti projektuotojus, pristatyti savo projektus, jie jau būna susiplanavę tai daryti per kitas platformas, negalim konkuruoti. 2026-04-23 d. Agentūros patalpose buvo pristatytas pastato Gedimino pr. 28 rekonstrukcijos projektas. Nežiūrint daugybės išsiųstų kvietimų, vietos bendruomenės atstovų susirinko labai mažai.

J. Blažiūnas informavo, kad Lietuvos valdovų rūmai laimėjo EEE finansuojamą projektą „Pasirengimo tinkamai reaguoti ir apsaugoti kilnojamąsias kultūros vertybes bei nekilnojamuosius kultūros paveldo objektus ginkluoto konflikto ir kitų ekstremalių situacijų atvejais, stiprinimas“ (Heritage Resilience / H-Ready), kuris skirtas visai Lietuvai. Planuojama, kad mokymai 2027 m. vyks Norvegijoje, projekto pabaiga 2029 m. gruodį. Šiuo metu vyksta daug konsultacijų, J. Blažiūnas konsultavo dėl fizinės pastatų apsaugos incidentų metu. Šio projekto tikslai atitinka Valdymo plane įtrauktos priemonę „Organizuoti kultūros paveldo objektų apsaugos ir išsaugojimo mobilizacijos ir kitų ekstremaliųjų situacijų metu tarpinstitucinius mokymus“.

I. Kliobavičiūtė sakė, kad kaip Specialiojo plano rengėja, siūlytų įtraukti į planą nuostatus (ar atskirą tam skirtą dalį) dėl civilių gyventojų apsaugos ekstremalių situacijų metu. Matome, kad Senamiestyje per mažai yra priedangų, tačiau daug yra tam nepritaikytų rūsių. I. Kliobavičiūtė klausė, ar galėtų atsirasti Specialiajame plane keletas sakinių ta tema.

D. Kabelkė atsakė kad, jos manymu, į Specialųjį planą galėtų būti integruota civilinės saugos dalis. Savivaldybė yra nemažai padariusi ta tema, programėlė „Kovas“ informuoja efektyviau nei valstybinės informacinės priemonės. Reikėtų ne sukurti kažką naujo, bet integruoti turimą informaciją.

S. Bugenienė informavo, kad programą „Vilniaus istorinis centras: interpretacija, komunikacija ir sąmoningumo didinimas“ peržiūrėjo. Tai yra Savivaldybės vidaus dokumentas, susijęs su finansavimo klausimais, todėl komentarų iš jos pusės nebus, S. Bugenienė mano, kad viskas yra gerai. Dėl civilinės saugos temos įtraukimo į Specialųjį planą, S. Bugenienė mano, kad tai teritorijų planavimo dokumentas. Jei jis bus susietas su ekstremalių situacijų valdymu, ar nebus daugiau nesusipratimų nei naudos; gal geriau susieti su Valdymo planu? Specialiojo plano uždaviniai yra kiti.

I. Kliobavičiūtė pakomentavo, kad yra Specialiajame plane Transporto valdymo schema; galima į ją integruoti.

D. Kabelkė pakomentavo, kad Savivaldybė su Specialiojo plano rengėjais aptars šią mintį; taip pat reikės padiskutuoti su Kultūros ministerijos atstovais.

D. Matusėvičė sakė, kad kultūros paveldas yra neatskiriamas nuo visuomenės poreikių, tai sudėtinė dalis. Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčia gavo Agentūros raštą; taip greitai negali parengti atsakymo, dar reikia laiko apgalvoti tas idėjas. „Senamiesčio dialogo platforma“ atliepia poreikį, bet nesukuria to poreikio. Viena iš diskusijų galėtų būti apie religinių bendruomenių paveldo įženklimą. D. Matusėvičė kalbėjo apie Valdymo plano Veiksmų plano priemonę „Įrengti informacijos standus Vilniaus senamiestyje, be kitų – ir reprezentuojančius etninę, religinę įvairovę“, kuri buvo planuojama 2025 – 2026 m. Teiravosi, ar bus planuojama kažką daryti dar šiais metais.

J. Blažiūnas priminė, kad Valdymo plano įgyvendinimas prasidėjo vėliau nei 2025 m., todėl plane įrašyti terminai truputį nukeliami.

D. Kabelkė padėkojo visiems už informaciją. Paminėjo, kad Savivaldybė Agentūros raštus gavo tik praeitą savaitę (nors nuo kovo mėnesio jau praėjo daug laiko). Atsakymų dar nėra, nes naujoms idėjoms apsvarstyti nepakanka savaitės. Atsakymai bus išsiųsti, kai tie klausimai bus apsvarstyti.

2.2 R. Vaičekonytės-Kepežinskienės pasiūlyti klausimai.

2.2.1. Dėl dalyvavimo UNESCO Pasaulio paveldo komiteto sesijoje.

J. Blažiūnas informavo, kad dėl jo dalyvavimo UNESCO Pasaulio paveldo komiteto sesijoje Užsienio ryšių ir turizmo skyrius dar neatsakė. Terminas registruotis dalyvauti sesijoje jau artėja, o dalyvavimo išlaidos laikui bėgant vis didėja; organizatoriai ragina kuo greičiau atlikti rezervacijas.

D. Kabelkė informavo, kad iš Savivaldybės pusės nėra planų dalyvauti sesijoje, Savivaldybė savo atstovo nedeleguos. Agentūros direktorius kaip Pasaulio paveldo vietovės valdytojas gali atstovauti, bet Savivaldybė viešųjų įstaigų komandiruočių nefinansuoja. Agentūra turėtų nusimatyti komandiruotei savo lėšas, gal galima panaudoti gaunamas nuomos už patalpas lėšas.

R. Vaičekonytė-Kepežinskienė sakė kad J. Blažiūnas turi apsispręsti dėl dalyvavimo; jei apsispręs dalyvauti, turėtų būti įtrauktas į Lietuvos delegacijos sudėtį, kitaip negalėtų dalyvauti sesijos posėdžiuose.

J. Blažiūnas atsakė, kad Agentūros šių metų planuose numatyta komandiruotė į Pasaulio paveldo miestų organizacijos (OWHC) kongresą Marakeše. Lėšų pakaktų tik vienai komandiruotei; reikia nuspręsti, kas naudingiau. J. Blažiūnas mano, kad naudos būtų daugiau iš dalyvavimo OWHC kongrese.

R. Vaičekonytė-Kepežinskienė pabrėžė, kad Nacionalinės UNESCO komisijos Sekretoriatas ragina ir skatina visus pasaulio paveldo vietovių valdytojus dalyvauti. Valdymo planas parengtas pagal įsipareigojimus UNESCO. Pasaulio paveldo komiteto sesija – tai vieta susitikti, vyksta žinių kaita; naudinga suvokti UNESCO sistemą, kad įgyvendinti atitinkamas veiklas.

2.2.2. Dėl Didžiosios sinagogos teritorijos tvarkymo eigos.

D. Kabelkė informavo, kad Didžiosios sinagogos teritorijoje buvęs vaikų darželis nugriautas, dar liko pašalinti pamatų blokus (darbai vyksta). Lietuvos žydų bendruomenė (toliau – Bendruomenė) nuo gegužės pabaigos pradėjo archeologinius tyrimus; Bendruomenė turi planų Sinagogos vietoje atkurti Bendruomenės centrą. Šiuo metu pagal galiojančius teritorijų planavimo dokumentus nauja statyba šioje vietoje negalima, bet Bendruomenė gali teikti pasiūlymus Specialiojo plano rengėjams; kurie į pasiūlymus gali atsižvelgti. Rengiant naują projektą turės būti atliktas poveikio paveldui vertinimas.

2.2.3. Dėl Vilniaus koncertų ir sporto rūmų likimo.

D. Kabelkė informavo, kad išsiųstas Savivaldybės raštas UNESCO Pasaulio paveldo centrui. Rašte patvirtinama, kad Vilniaus koncertų ir sporto rūmų rekonstrukcijai yra išduotas Statybų leidimas. Poveikio paveldui vertinimas nebuvo darytas. Atlikta paveldo ekspertizė; suderinta su už paveldą atsakingomis institucijomis; pritarta idėjai įrengti kapinių memorialą ir Sąjūdžio muziejų. Sprendimą priims LR vyriausybė. Vieta Kongresų rūmams prie Seimo tai pat planuojama; šiuo metu yra Architektūrinio konkurso stadijoje, įvertinti paveldo apribojimai; poveikio paveldui vertinimas bus atliekamas vėliau. D. Kabelkė dar paminėjo, kad ruošama Architektūrinio konkurso užduotis dėl Vokiečių bažnyčios Drujos gatvėje.

R. Vaičekonytė-Kepežinskienė padėkojo už informaciją, sakė, kad tai svarbu žinoti visiems Tarybos nariams. UNESCO Pasaulio paveldo centras gauna skundų iš Lietuvos, o savo ruožtu primena mums įsipareigojimus ir prašo laikytis reikalavimų.

2.2.4. Dėl Poveikio paveldui vertinimo.

S. Bugenienė sakė, kad nereikia laukti nacionalinių reikalavimų dėl Poveikio paveldui vertinimo. Pagal Pasaulio paveldo konvencijos įgyvendinimo gaires nustatyta, kada atliekamas Poveikio paveldui vertinimas, tai siejama su grėsmėmis. Nacionaliniai reikalavimai padės išgryninti, bet nenustatys naujų reikalavimų.

I. Kliobavičiūtė klausė, ar viskam, kas vyksta Senamiesčio teritorijoje reikia atlikti Poveikio paveldui vertinimą išskirtinės visuotinės vertės atžvilgiu. Senamiesčio reglamente buvo apibrėžtos teritorijos, kur privalomi architektūriniai konkursai.

S. Bugenienė pakartojo, kad tai yra apibrėžta Pasaulio paveldo konvencijos įgyvendinimo gairėse; ten yra lentelė susijusi su grėsmėmis. S. Bugenienė pažadėjo pasidalinti ta lentelę su Tarybos nariais. Pirma reikia nustatyti, ar poveikis paveldui būtų esminis, ar poveikis būtų nežymus.

D. Kabelkė sakė, kad yra dvi Poveikio paveldui vertinimo stadijos. Pavyzdžiui, Stoties transformacijos atveju atliekamas 1-as etapas. Tačiau ne visada aišku, kaip elgtis viešųjų erdvių atžvilgiu. Pavyzdžiui Šv. Onos skvero atveju, mano, kad nereikia Poveikio paveldui vertinimo, nes nekeičiami urbanistinės aplinkos parametrai.

A. Gučas komentavo, kad griūvančių Vilniaus koncertų ir sporto rūmų poveikis paveldui yra neigiamas kaip griūvančio pastato poveikis. A. Gučas sakė, kad Varšuvos archyve yra Sinagogos apmatavimų brėžiniai mastelyje 1:50, daryti apie 1930 m., gera medžiaga.

2. NUTARTA:

2.1. Rugsėjo pabaigoje nusimatyti valdymo plano prioritетinių veiksmų įgyvendinimo finansinius poreikius.

2.2. Sekantį Patariamąsios tarybos posėdį surengti rugsėjo 9 d. (trečiadienį), suderinus su D. Dijokiene ir V. Janušauskaite (jei joms nebus paskaitų tuo metu).

2.3. Sekančio posėdžio metu aptarti, kokios galėtų būti veiklos pagal priemonę „Atnaujinti ir patvirtinti strategines kultūros paveldo apsaugos, įveiklinimo ir aktualizavimo programas, skirtas išsaugoti miesto medinei architektūrai ir gynybinei sienai“. Pakviesti į posėdį J. Glemžą, kuris rūpinosi gynybinės sienos restauravimo ir atkūrimo darbai.

2.4. Sekančio posėdžio metu pristatyti, kas nuveikta ir kokios problemos, rengiant Specialųjį planą (pristato I. Kliobavičiūtė).

Posėdžio pirmininkė

Donata Kabelkė

Tarybos sekretorė

Jūratė Raugalienė